

Vlaams
Parlement

stuk **791** (2010-2011) – Nr. 2
ingediend op 10 februari 2011 (2010-2011)

Ontwerp van decreet

houdende instemming met het Facultatief Protocol
bij het Internationaal Verdrag inzake
economische, sociale en culturele rechten,
opgemaakt in New York op 10 december 2008

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking
uitgebracht door de heer Matthias Diependaele

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Frank Creyelman.

Vaste leden:

de heren Ludwig Caluwé, Paul Delva, mevrouw Sabine Poleyn, de heer Johan Verstreken;
de heer Frank Creyelman, mevrouw Katleen Martens, de heer Christian Verougstraete;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Fatma Pehlivan, de heer Jan Roegiers;
de heren Matthias Diependaele, Marc Hendrickx;
de heer Peter Reekmans;
de heer Luckas Van Der Taelen.

Plaatsvervangers:

de heren Lode Ceyskens, Carl Decaluwe, Ward Kennes, Veli Yüksel;
de heer Johan Deckmyn, mevrouw Marijke Dillen, de heer Stefaan Sintobin;
de heren Marnic De Meulemeester, Bart Tommelein;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Mia De Vits;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Liesbeth Homans;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken;
de heer Karim Van Overmeire.

Stukken in het dossier:

791 (2010-2011) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid.....	4
1.	Het belang van het respect voor de rechten van de mens	4
2.	De totstandkoming van het protocol	4
3.	De inhoud en het belang van het facultatief protocol	5
4.	De gevolgen voor Vlaanderen.....	6
II.	Bespreking	6
1.	Vragen en opmerkingen van de leden.....	6
1.1.	Tussenkoms van mevrouw Katleen Martens	6
1.2.	Tussenkoms van de heer Matthias Diependaele	7
1.3.	Tussenkoms van de heer Karim Van Overmeire.....	9
2.	Antwoorden van de minister-president	10
3.	Aanvullende besprekingsronde	10
4.	Technische correctie	11
III.	Stemmingen	12
1.	Artikelsgewijze stemming	12
2.	Stemming over het geheel	12
	Gebuurkte afkortingn	13
Bijlage:	Status van ondertekening en bekrachtiging van het facultatief protocol bij het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten per 25 januari 2011	15

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking werd op datum van dinsdag 25 januari 2011 het ontwerp van instemmings-decreet met het Facultatief Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (het ‘Klachtenprotocol’) goedgekeurd. Het instemmings-decreet in kwestie stond een eerste keer geagendeerd in de commissie op datum van dinsdag 11 januari 2011. Op vraag van de N-VA-fractie – die (juridisch) advies wenste in te winnen over de exacte draagwijdte van het verdrag – werd de parlementaire behandeling toen echter uitgesteld.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER KRIS PEETERS, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, BUITENLANDS BELEID, LANDBOUW EN PLATTELANDSBELEID

Minister-president *Kris Peeters* verklaart dat hij in zijn uiteenzetting bij het voorliggende protocol een viertal onderwerpen zal aanhalen. Hij zal het daarbij vooreerst hebben over de aandacht voor het respect voor de rechten van de mens, zoals vastgelegd als basisprincipe in de beleidsnota Buitenland Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelings-samenwerking 2009-2014 (*Parl. St. Vl. Parl. 2009-10, nr. 195/1*); over de totstandkoming van het protocol; over de inhoud en het belang van het protocol en, ‘last but not least’, over de gevolgen voor Vlaanderen.

1. Het belang van het respect voor de rechten van de mens

Het spreekt voor zich dat de rechten van de mens een gestaag in belang toenemend onderdeel vormen van het internationaal recht. Een betere naleving van de mensenrechten draagt bij tot een meer democratische, vreedzamere en veiliger internationale samenleving. Op de beleidsdomeinen die tot haar bevoegdheden behoren moet daarom ook de Vlaamse Regering garant staan voor de naleving van de mensenrechten in Vlaanderen. Tevens dient zij de mensenrechten in rekening te brengen in de activiteiten die zij ontplooit in het kader van haar internationaal beleid.

In dit verband vormt de parlementaire instemming met mensenrechtenverdragen een belangrijk aandachtspunt. Het internationale mensenrechtensysteem wint immers aan kracht naarmate meer staten door die verdragen gebonden zijn. Het vandaag voorliggende facultatief protocol bij het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten is een van de drie mensenrechtenverdragen die als prioritair werden aangemerkt in de beleidsnota voor 2009-2014. De minister-president herinnert er daarbij aan dat het Vlaams Parlement zich reeds eerder in deze zittingsperiode heeft uitgesproken over het Internationaal Verdrag voor de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijningen (*Parl. St. Vl. Parl. 2009-10, nr. 348/1-3*). Het derde in de beleidsnota vermelde verdrag is het optioneel protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing.

2. De totstandkoming van het protocol

De minister-president schetst daarna kort de totstandkomingsgeschiedenis van het protocol. Hij wijst er daarbij op dat de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, sinds haar aanneming in 1948 de internationale standaard voor de mensenrechten vormt. Hoewel de verklaring de inspiratiebron vormt voor een groot deel van het internationale recht, heeft zij geen bindende kracht. Daarom was het initieel de bedoeling om de principes van de Verklaring te vertalen in een internationaal Verdrag.

Door de ideologische verdeeldheid tussen Oost en West over de aard van de mensenrechten slaagde men er echter niet in om zowel de burgerlijke en politieke rechten als de economische, sociale en culturele rechten in een enkel verdrag op te nemen. Uiteindelijk kwamen

in 1966 twee verdragen tot stand, namelijk het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (BUPO-verdrag) enerzijds en het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (ECOSOC-verdrag) anderzijds. Toch blijken de meeste staten die beide verdragen als een eenheid te zien, hetgeen ondermeer blijkt uit het feit dat men meestal gelijktijdig tot ratificatie van de beide verdragen overgaat.

Kenmerkend voor het Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten is dat zijn doelstellingen progressief verwezenlijkt moeten worden, afhankelijk van de beschikbare financiële en andere middelen van de betrokken staat.

Het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten bevat, in tegenstelling tot het Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, niet enkel een statenklachtrecht, maar gaat ook vergezeld van een facultatief klachtenprotocol. In dat protocol erkennen staten de bevoegdheid van het Mensenrechtencomité om klachten van personen te ontvangen en te onderzoeken. De bevoegdheid van het Comité voor de economische, sociale en culturele rechten blijft daarentegen beperkt tot het ontvangen en beoordelen van periodieke rapporten. Met het vandaag voorliggende protocol wil men hieraan remediëren.

Sinds het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw werd onderhandeld over een aanvullend protocol bij het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, dat ook voor dit verdrag een dergelijk klachtenmechanisme zou instellen. Die onderhandelingen mondden op 10 december 2008 uit in een resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties waarin de tekst van het voorliggende protocol definitief werd vastgelegd. Het protocol in kwestie werd in maart 2009 opengesteld voor ondertekening en door België, mee in naam van de gemeenschappen en de gewesten, ondertekend op 24 september 2009.

De minister-president wijst er daarbij op dat het protocol wellicht snel in werking zal kunnen treden, aangezien daarvoor slechts de ratificatie of toetreding van tien staten vereist is. Dit is een bijzonder lage drempel voor een verdrag dat is uitgewerkt in het kader van de Verenigde Naties.

3. De inhoud en het belang van het facultatief protocol

De belangrijkste verwezenlijking is het feit dat de verdragspartijen de bevoegdheid van het Comité voor de economische, sociale en culturele rechten aanvaarden om kennisgevingen te ontvangen van individuele personen of groepen van individuen die beweren het slachtoffer te zijn van een schending van een van de economische, sociale en culturele rechten. Dat klachtenrecht is echter aan voorwaarden verbonden. De belangrijkste voorwaarde is ongetwijfeld de vereiste dat de klager(s) eerst alle interne rechtsmiddelen moeten hebben uitgeput vooraleer ze zich tot het Comité kunnen wenden.

In tegenstelling tot bijvoorbeeld de klachtenprocedure bij het Europees Sociaal Handvest, gaat het hier om een individuele klachtenprocedure in het kader van een concreet geschil tussen een of meerdere personen en de betrokken staat, en níét om een collectieve klachtenprocedure waarin ngo's een klacht indienen over een bepaalde wettelijke situatie in abstracto.

Het protocol voorziet daarnaast ook in een optioneel statenklachtrecht bij het Comité voor en tussen staten die dat uitdrukkelijk aanvaard hebben. Eveneens optioneel is de zelfstandige onderzoeksprocedure van het Comité dat op eigen initiatief een onderzoek kan instellen wanneer het ernstige informatie ontvangt over systematische of grove schendingen van economische, sociale en culturele rechten in een bepaalde staat. Minister-president Peeters wijst er dienaangaande op dat de Vlaamse Regering beslist heeft zowel

de interstatelijke klachtenprocedure als de zelfstandige onderzoeksbevoegdheid van het Comité uitdrukkelijk te aanvaarden, hetgeen tot uiting komt in artikel 3 van het instemmingsdecreet.

Het protocol vult een lacune, aangezien het ervoor zorgt dat voor het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten in de toekomst soortgelijke procedures tot stand komen als voor het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten. In de preambule bevestigen de verdragsluitende partijen overigens uitdrukkelijk de verklaring over de ondeelbaarheid van alle mensenrechten van de Wereldconferentie voor de Rechten van de Mens die in 1993 door de VN in Wenen werd samengeroepen. Dit beginsel vormde mee een van de belangrijkste redenen om tot een klachtenprotocol te komen.

Een ander motief is gelegen in het verhoopte multiplicatoreffect van het protocol. Door een zich ontwikkelende jurisprudentie van het Comité voor de economische, sociale en culturele rechten zouden de bepalingen van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten immers aan duidelijkheid winnen. Bovendien gaat men ervan uit dat nationale rechterlijke instanties het verdrag ernstiger zullen nemen wanneer het risico bestaat dat hun beslissingen aan het kritische oordeel van een internationale instantie kunnen worden voorgelegd.

4. De gevolgen voor Vlaanderen

De minister-president komt dan tot de gevolgen voor België/Vlaanderen. Hij wijst er dienaangaande op dat België – en dus ook Vlaanderen voor wat zijn bevoegdheden betreft – sowieso reeds internationaal gebonden is door de bepalingen van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten. Het protocol voegt dus geen nieuwe verbintenissen toe, maar verbetert de internationale afdwingbaarheid van bestaande verbintenissen.

Hij preciseert dat eventuele klachten bij het Comité voor de economische, sociale en culturele rechten moeten worden ingediend tegen België, dat als staat partij is bij het verdrag. Het is daarbij echter niet ondenkbaar dat klachten ingediend worden met betrekking tot rechten die naar intern recht tot de bevoegdheid van de gefedereerde entiteiten behoren. Er kan daarbij bijvoorbeeld gedacht worden aan klachten in de sfeer van het recht op huisvesting of de kosteloosheid van het onderwijs. In dat geval zal de federale overheid de betrokken gemeenschap of gewest gedurende de hele procedure voor het Comité volwaardig moeten betrekken. Zulks gebeurt ook nu reeds bij klachten bij andere instanties, zoals het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Afsluitend verzoekt de minister-president de commissieleden dan ook hun goedkeuring te willen hechten aan het voorliggende ontwerp van instemmingsdecreet.

II. BESPREKING

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkomen van mevrouw Katleen Martens

Mevrouw *Katleen Martens* bevestigt eerst en vooral uitdrukkelijk dat er niet de minste discussie kan bestaan over de gefundeerdheid van de economische, sociale en culturele rechten, zoals die geformuleerd en gewaarborgd worden in dit verdrag. Dit temeer daar die rechten – toch minstens in theorie – al door iedereen aanvaard zijn. Verder vormen zowel het Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten als het Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten in wezen een verdragsrechtelijke omzetting van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Tussen de twee genoemde verdragen zijn er echter ook nogal wat verschillen. Hét grote verschil is met name gelegen in het feit dat het bij de economische, sociale en culturele rechten in wezen gaat om zogenaamde programmatorische rechten. Waarmee bedoeld wordt dat ze een actief handelen van de verdragsstaat vereisen om deze rechten te kunnen waarmaken en waarborgen. Een tweede verschil bestaat erin dat bij economische, sociale en culturele rechten vaak een eerder private actie noodzakelijk is. En ten derde worden de economische, sociale en culturele rechten ook veel algemener geformuleerd dan hun tegenhangers uit het Verdrag inzake de burgerrechten en politieke rechten. Die drie, toch vrij wezenlijke, verschilpunten, verklaren ook waarom er in de oorspronkelijke versie van het Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten geen sprake was van een klachtenprocedure om de betreffende rechten afdwingbaar te maken. Zulks is daarom tot de dag van vandaag ook niet wenselijk. Economische, sociale en culturele rechten moeten, met andere woorden, op een heel andere manier georganiseerd en gerealiseerd worden dan de burgerlijke en politieke rechten.

Daarom ook is de Vlaams Belangfractie er ten gronde van overtuigd dat in deze geheel andere instrumenten nodig zijn dan de hier voorziene individuele of collectieve klachtenprocedures om deze rechten effectief te kunnen realiseren.

1.2. Tussenkost van de heer Matthias Diependaele

De heer *Matthias Diependaele* schetst eerst kort de redenen waarom zijn fractie op 11 januari laatstleden een kort uitstel van de behandeling van het voorliggende instemmingsdecreet heeft gevraagd. Hij laat daarbij eerst en vooral opmerken dat de N-VA-fractie het vanzelfsprekend geheel en al eens is met de inhoud van het Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten. Daarover kan geen twijfel bestaan.

Om te begrijpen waarom er twee separate verdragen bestaan (BUPO en IVESCR) – waarbij er bij het ene wel en bij het andere geen klachtenprocedure is voorzien – moet men weten dat de ontstaansgeschiedenis van die twee verdragen gesitueerd moet worden tegen de achtergrond van de Koude Oorlog. In die zin is de omzetting van de in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens vervatte beginselen in twee verdragen te zien als een typisch compromis tussen Oost en West, waarbij de communistische landen er meer belang hechtten aan de economische, sociale en culturele rechten en de westerse landen meer aandacht hadden voor burgerlijke en politieke rechten. Dat er in het BUPO dan wel een klachtensysteem werd ingebouwd, valt te verklaren door het feit dat de westerse landen er gewoon meer vertrouwen in hadden dat ze zouden voldoen aan de rechten die ze zelf hadden afgesproken. Dat er daarentegen in het IVESCR geen klachtenprocedure voorkwam lag eraan dat de communistische landen zeer wel beseften dat de rechten die ze daarin hadden vastgelegd grotendeels schone schijn waren. Instrumenten om die rechten effectief tot stand te brengen, waren in hun ogen dan ook niet wenselijk.

Het komt de heer *Diependaele* nochtans maar logisch voor dat men, wanneer men het eens is met een verdrag en de daarin vastgelegde rechten, ook een zekere vorm van afdwingbaarheid moet accepteren. In die zin is het dan ook maar logisch dat er een zogenaamde ‘klachtenprocedure’ verbonden wordt aan het IVESCR. Waarbij de spreker erop wijst dat die terminologie zelfs enigszins genuanceerd moet worden, aangezien in de eigenlijke tekst van het protocol geen gewag gemaakt wordt van klachten, maar louter van kennisgevingen (‘communications’ in het Engels) door individuen aan het Comité voor de economische, sociale en culturele rechten. Dat moet de zaak dan beoordelen, waarbij het sensu stricto geen oordeel velt, maar louter zijn mening over het aangekaarte probleem uitdrukt. Van echte juridische afdwingbaarheid is dus geen sprake, aangezien het Comité geen reële genoegdoening kan geven aan de klager (met andere woorden geen formele veroordeling, geen schadevergoeding enzovoort), maar in wezen slechts een moreel oordeel kan vellen.

De reden waarom de N-VA-fractie de zaak desondanks toch even nader wilde bekijken en onderzoeken ligt voor de hand. Binnen een land als België, dat gekenmerkt wordt door preciaire communautaire evenwichten, brengen internationale verdragen immers dikwijls het risico op communautair misbruik met zich. Dit meer bepaald met betrekking tot zekere topics aangaande het Vlaamse beleid in de rand rond Brussel. Dienaangaande wijst de spreker erop dat het Comité er enkele maanden geleden reeds heel voorzichtig op gewezen heeft dat er mogelijk een potentieel risico zou kunnen zijn inzake de sociale huisvesting, meer bepaald inzake de voorwaarden die gesteld worden in de rand rond Brussel.

Dit belet niet dat er wel degelijk meer dan voldoende redenen zijn om dit facultatief protocol toch te steunen. Aangezien de in het verdrag opgenomen rechten hoe dan ook progressief zijn, gaat het veeleer om een inspanningsverbintenis dan om een resultaatverbintenis. Het gaat met andere woorden in eerste instantie heel vaak om een streven, dat enigszins flou blijft. Tweedens zijn de bepalingen in kwestie – net omdat ze niet concreet genoeg zijn – meestendeels ook niet rechtstreeks afdwingbaar in de interne rechtsorde. Dit met dien verstande dat er met betrekking tot een aantal bepalingen wel een zekere discussie bestaat in de rechtsleer en de rechtspraak. Sommige bepalingen zijn inhoudelijk, via het internationaal gewoonterecht, immers wel overgenomen door de nationale rechter, waardoor ze nu wel degelijk deel uitmaken van de interne rechtsorde. Een derde argument om in te stemmen met dit facultatief protocol is gelegen in het feit dat men, vooraleer men zich tot het Comité voor de economische, sociale en culturele rechten kan wenden, ook alle interne rechtsmiddelen moet hebben uitgeput. Men moet dus de hele juridische molen doorlopen hebben (naar gelang het geval eerste en tweede aanleg, Cassatie, Grondwettelijk Hof, Raad van State enzovoort), voor men zich tot het Comité kan richten. Om al die redenen is het risico dat het tot procedures voor het Comité voor de economische, sociale en culturele rechten komt, al bij al relatief gering.

Anderzijds leert navraag bij meerdere rechtsgeleerden dat er wel degelijk een reëel risico bestaat dat Franstaligen uit de Rand, op basis van dit facultatief protocol, wel ooit eens een klacht zullen neerleggen. Punt is echter dat Vlaanderen meer dan voldoende elementen heeft, ook internationaalrechtelijk, om zijn beleid te verdedigen. Daar ligt volgens de heer Matthias Diependaele dan ook een belangrijke opdracht voor de Vlaamse Regering. Vlaanderen moet het zelfvertrouwen opbrengen om zijn beleid in de Rand (en zo nodig op andere punten) te verdedigen, ook vis-à-vis dergelijke internationale comités. Indachtig de communautaire evenwichten die binnen België bestaan, hebben we meer dan voldoende redenen en gronden waarop we ons beleid kunnen verdedigen. Spijts dit alles, lijkt het er nochtans op dat, telkenmale we met zo'n klacht geconfronteerd worden, we aan het kortste eind trekken. Meestal ligt dat echter niet aan de inhoud van ons beleid, maar aan het feit dat we dat er blijkbaar niet in slagen dat beleid afdoende te verdedigen bij, of ten aanzien van, de betrokken internationale organisaties. En daar moet dus nog hard aan gewerkt worden.

Als we dit protocol goedkeuren is er met andere woorden ook inherent geen verhoging van het risico dat Vlaanderen ergens een internationale 'veroordeling' zou oplopen. Integendeel zelfs, het niet goedkeuren van dit protocol zou internationale afkeuring kunnen oproepen. We zouden dan immers daarop afgerekend worden, veeleer dan op een eventuele klacht.

Hét grote probleem is natuurlijk dat de Franstaligen steeds misbruik proberen te maken van deze internationale instrumenten. Waarbij we ook moeten durven toegeven dat wij misschien zelf te weinig ons best doen om proactief op te treden naar die internationale organisaties om daar ook ons standpunt en onze visie aan bod te laten komen. In wezen is er dus vooral meer lobbywerk nodig ter verdediging van ons standpunt.

Afrondend concludeert de heer Diependaele dat er zich voor wat het facultatief protocol zelf betreft, weinig of geen problemen stellen. Zulks is echter wel het geval voor wat de

verdediging betreft van het Vlaamse beleid naar internationale organisaties als de Verenigde Naties, de Raad van Europa en dergelijke meer. Naar aanleiding van de goedkeuring van dit protocol roept de N-VA-fractie de Vlaamse Regering dan ook op hiervan de komende maanden en jaren werk te maken.

1.3. Tussenkost van de heer Karim Van Overmeire

De heer *Karim Van Overmeire* onthoudt uit de toelichting van de minister-president vooral diens uitspraken aangaande de universaliteit en ondeelbaarheid van de mensenrechten. Het probleem met dit mooie universaliteitsbeginsel is natuurlijk wel dat nogal wat landen, regimes en mensen blijkbaar niet op de hoogte zijn van het feit dat deze rechten universeel zijn. In nogal wat landen en regio's blijkt men er een heel andere interpretatie op na te houden. Maar mogelijks moeten we de zaken wat meer voluntaristisch aanpakken, zeker nu we uit de pers vernemen dat België voor Libië heeft gestemd als kandidaat-lid van de VN-mensenrechtenraad. Vermoedelijk mogen we hier uit af leiden dat het goed gaat met de mensenrechten in Libië. Maar dit natuurlijk geheel terzijde.

Ten gronde kan de heer Van Overmeire zich overigens deels terugvinden in de analyse van de heer Diependaele. Alleen trekt hij daaruit een geheel andere conclusie. Meer bepaald stelt hij zich de vraag of we ons hiermee niet opnieuw zelf in de voet schieten. Men kan er immers gif op nemen, dat die klachtenprocedure, van zodra ze geïnstalleerd is, misbruikt zal worden door inwoners van Vlaanderen die Franstalig zijn en in Vlaams-Brabant wonen en van zichzelf denken dat ze een nationale minderheid zijn. Het gaat hierbij dan meer bepaald over materies als wonen, onderwijs en dergelijke meer.

Dat er klachten zullen komen over beweerde discriminaties op vlak van onderwijs en wonen staat dan ook zo goed als vast. En dan zal het inderdaad wel zo zijn dat we finaal juridisch gelijk krijgen, maar ondertussen is het kwaad – internationale imagoschade – wel geschied. Hoewel er 'in rechte' dus niet veel aan de hand is, mogen we niet uit het oog verliezen dat het hier geen louter discussie onder juristen betreft en ook niet enkel over juridische subtiliteiten gaat. Het gaat ook en vooral over perceptie en beeldvorming. En zo bekeken is het risico reëel dat we, naast het Congres van de Lokale en Regionale Besturen, naast de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa en naast het Comité tegen Rassendiscriminatie van de VN nu ook zelf nog een extra vierde forum zullen helpen creëren waarop Vlaanderen kan worden aangevallen.

In het licht daarvan is de optie om de zaken dan maar beter te gaan uitleggen en internationaal meer ons best te doen, volgens de spreker een tamelijk zwakke strategie. De zaken werken in de praktijk immers helemaal anders. Zelfs als een klacht – mee dankzij Vlaamse inspanningen op de internationale fora – finaal onontvankelijk verklaard wordt of verworpen wordt, dan nog is de imagoschade ondertussen een feit. Van de minister-president had het lid dan ook graag de verzekering gekregen dat een en ander zeker zover niet zal komen, maar hij vermoedt dat dit een belofte is die men sowieso niet zal kunnen waarmaken.

Indien er dan toch een afweging moet worden gemaakt is het dus nog maar de vraag of de schade inderdaad groter is als we niet aansluiten bij dit facultatieve protocol. In het licht daarvan is het volgens de heer Van Overmeire ook niet onbelangrijk om te vernemen hoe de andere 26 EU-lidstaten staan tegenover dit facultatief protocol. Hebben ze zich daar allemaal bij aangesloten en zijn ze effectief van plan om dat klachtenrecht ook op zichzelf te gaan toepassen? Van zodra een aantal grotere landen zich niet achter een verdrag scharen, ligt de situatie immers fundamenteel anders. Men staat dan meteen heel wat sterker als men insgelijks weigert om mee te stappen in het verhaal. Het voorbeeld van het Kaderverdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van nationale minderheden is hier een goed voorbeeld van. Het feit dat landen als Frankrijk en Turkije het niet wensen goed te keuren, maakt dat België/Vlaanderen niet echt met de vinger gewezen kan worden.

Het omgekeerde is het geval wanneer men alleen staat. Dan is de politieke druk nauwelijks te weerstaan.

De heer Karim Van Overmeire concludeert derhalve dat we zeker niet de beste van de klas moeten willen zijn, zeker niet als het risico bestaat dat we onszelf hiermee nadeel berokkenen.

2. Antwoorden van de minister-president

Minister-president *Kris Peeters* constateert met enige tevredenheid dat de heer Diependaele het dossier grondig bestudeerd heeft en dientengevolge tot een positieve conclusie is gekomen. Tevens heeft hij in zijn tussenkomst de opmerkingen vanuit de Vlaams Belangfractie adequaat gecounterd.

Voor wat de tussenkomst van de heer Van Overmeire betreft, wijst de minister-president erop dat angst zelden een goede raadgever is. Men moet altijd geloof hebben in het eigen kunnen, ook al zijn er natuurlijk wel degelijk limieten. Tegelijk onderstreept hij nogmaals nadrukkelijk dat het, zoals ook de heer Diependaele reeds heeft gesteld, hier over individuele klachten of klachten van groepen individuen gaat die betrekking hebben op een concreet geschil waarvoor ook alle interne rechtsmiddelen (dus tot en met de hoogst mogelijke rechterlijke instanties, zoals het Grondwettelijk Hof, het Hof van Cassatie, de Raad van State en dergelijke meer) moeten zijn uitgeput. Daarenboven moeten die klachten ook nog eens binnen het jaar na de uitputting van die interne rechtsmiddelen worden ingediend bij het Comité voor de economische, sociale en culturele rechten.

Dat alle interne rechtsmiddelen moeten zijn uitgeput vormt een belangrijk verschil met een aantal andere procedures op internationale fora.

Dit alles belet overigens niet dat we inderdaad meer moeten investeren in de verdediging van onze beslissingen en ons beleid op de internationale fora. Tot nog toe hebben we misschien al te vaak volstaan met het sturen van goede advocaten. Op zich was dit ongetwijfeld een wijze beslissing, maar mogelijks was dit niet volledig afdoende. Misschien moeten daar ook toppolitici naar toe gestuurd worden. Mochten ons beleid op enig internationaal forum in de toekomst onder druk komen te staan, dan is dit zeker de beleidslijn die zal worden aangehouden.

3. Aanvullende besprekingsronde

De heer *Karim Van Overmeire* herhaalt zijn vraag naar het aantal EU-lidstaten dat dit verdrag reeds heeft ondertekend en goedgekeurd.

Minister-president *Kris Peeters* verklaart daarop niet voor de vuist te kunnen antwoorden, maar zegt toe deze informatie op te vragen bij zijn diensten en deze te zullen bezorgen ten behoeve van het verslag. Wel kan hij, op aangeven van zijn medewerkers, nu reeds stellen dat het om een meerderheid van de lidstaten zou gaan. We zijn in elk geval niet de enige, maar zijn onderdeel van een grotere beweging.

De heer *Matthias Diependaele*, van zijn kant, wenst nog even terug te komen op een aantal opmerkingen van heer Van Overmeire. Met betrekking tot de door hem aangehaalde perceptieproblematiek, benadrukt de spreker dat hij geenszins blind is voor deze kwestie die insgelijks zijn zorg wegdraagt. Daarom ook heeft hij nadrukkelijk gesteld dat Vlaanderen hier moet blijven aan werken. Dat we met de goedkeuring van het voorliggende protocol mee zouden helpen aan de totstandkoming van een vierde forum durft hij insgelijks te betwijfelen. Bij het BUPO heeft immers altijd een dergelijke klachtenprocedure bestaan en bij zijn weten is daar nooit misbruik van gemaakt. Ook het feit dat men eerst de hele interne rechtsorde moet doorlopen hebben, zal veel van de potentiële klachten onderuit halen. Mocht zo'n klacht er desalniettemin toch komen, dan zal er veel van afhangen

waar, met name bij welke instantie, een dergelijke klacht finaal terecht komt. Hij heeft er geen problemen mee te erkennen dat hier een belangrijk verschil ligt met de interne rechtsorde. Op internationaal niveau zijn immers niet alle instanties even objectief en betrouwbaar. Zo is bijvoorbeeld het (door de heer Van Overmeire aangehaalde) VN-Comité tegen Rassendiscriminatie al een heel stuk minder betrouwbaar dan het vergelijkbare orgaan bij het BUPO. Dat laatste is veel neutraler samengesteld en redeneert, mee daardoor, veel meer juridisch. Dat is vermoedelijk ook een van de redenen dat er bij het BUPO-comité nog nooit een dergelijke klacht werd ingediend. Afsluitend geeft het lid nog mee dat het eerste artikel van zowel het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten als het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten inhoudt van het zelfbeschikkingsrecht der volkeren, hetgeen toch ook een geruststelling zou moeten zijn.

De heer *Karim Van Overmeire* repliceert daarop dat men zich over dat zelfbeschikkingsrecht der volkeren in deze context niet al te veel begoochelingen moet maken. Hij betwijfelt zelfs of men zich daar in deze überhaupt op zou kunnen beroepen. Overigens is het fundamentele verschil tussen het BUPO en het protocol bij dit verdrag, dat het over geheel andere materies handelt. Zaken als onderwijs en wonen komen in het BUPO gewoon niet aan bod.

De heer *Matthias Diependaele* antwoordt daarop dat er in het BUPO wel degelijk aangelegenheden voorkomen die relevant zijn voor Vlaanderen. Hij haalt dienaangaande het – in het licht van de BHV-problematiek toch niet geheel onbelangrijke – voorbeeld van het actief en passief kiesrecht aan, dat wel degelijk in het BUPO staat.

De heer *Karim Van Overmeire* is in het geheel niet overtuigd door dit ene voorbeeld. Temeer daar we nu al met bijna-zekerheid kunnen voorspellen dat er klachten zullen zijn in de sfeer van de sociale huisvesting, het faciliteitenonderwijs en andere aangelegenheden waar er beweerdelijk taalkundige restricties zouden bestaan. En dit zijn typisch onderwerpen die thuis horen in de werkingssfeer van het IVESCR en niet in die van het BUPO. Hij wacht in elk geval met meer dan gewone belangstelling de toegezegde aanvullende informatie af.

4. Technische correctie

Vooraleer over te gaan tot de stemmingen, attendeert de *commissievoorzitter* de leden op het feit dat het derde artikel van het ontwerp van decreet op zich weliswaar niet fout is, maar toch ook niet bepaald in het best denkbare Nederlands is gesteld. Meer bepaald wordt op de derde lijn van het artikel gewag gemaakt van “[kennisgevingen van] een andere verdragsluitende staat te ontvangen die stelt dat een andere staat niet voldoet [aan zijn verplichtingen,]”. Ten einde hieraan te remediëren en de zaak opnieuw wat leesbaar te maken stelt de voorzitter voor om – geheel in lijn met de klare formulering van de tekst van artikel 10 van het eigenlijke facultatieve protocol – over te gaan tot een technische correctie van taalkundige aard, die behelst dat op de genoemde derde lijn van het decreetsartikel de eerste “andere” geschrapt wordt, terwijl na de tweede “andere” de term “verdragsluitende” wordt ingevoegd. Op die manier komt men tot een goed leesbare en volkomen verdragsconforme zin, die luidt “[kennisgevingen van] een verdragsluitende staat te ontvangen die stelt dat een andere verdragsluitende staat niet voldoet [aan zijn verplichtingen]”.

De commissieleden, de verslaggever en de minister-president verklaren zich hierin te kunnen terugvinden.

III. STEMMINGEN

1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd, wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet aangenomen met 7 stemmen tegen 2.

Artikel 2

Ter stemming gelegd, wordt ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet aangenomen met 7 stemmen tegen 2.

Artikel 3

Ter stemming gelegd, wordt daarna ook het derde artikel van het ontwerp van decreet – zoals resulterend uit de hoger genoemde technische correctie – aangenomen met 7 stemmen tegen 2.

2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd, wordt het ontwerp van decreet houdende instemming met het Facultatief Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, opgemaakt in New York op 10 december 2008, ten slotte eveneens aangenomen met 7 stemmen tegen 2.

Frank CREYELMAN,
voorzitter

Matthias DIEPENDAELE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BUPO	Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
IVESCR	Internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten
ngo	niet-gouvernementele organisatie
VN	Verenigde Naties

BIJLAGE:

Status van ondertekening en bekrachtiging van
het facultatief protocol bij het Internationaal Verdrag
inzake economische, sociale en culturele rechten per 25 januari 2011

STATUS AS AT : 25-01-2011 06:05:37 EDT

**CHAPTER IV
HUMAN RIGHTS**

3 .a Optional Protocol to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights

New York, 10 December 2008

Not yet in force : in accordance with article 18 which reads as follows: "1. The present Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of the tenth instrument of ratification or accession. 2. For each State ratifying or acceding to the present Protocol, after the deposit of the tenth instrument of ratification or accession, the Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit of its instrument of ratification or accession.

Status : Signatories : 35. Parties : 3

Text : Doc.A/63/435; C.N.869.2009.TREATIES-34 of 11 December 2009 (Rectification of the original of the Protocol (French authentic text) and transmission of the Procès-verbal).

Note : The above Optional Protocol was adopted on 10 December 2008 during the sixty-third session of the General Assembly by resolution A/RES/63/117. In accordance with article 17, the Optional Protocol shall be open for signature by any State that has signed, ratified or acceded to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. The signing ceremony was held on 24 September 2009 during the 2009 Treaty Event at the United Nations Headquarters in New York.

Participant	Signature	Accession(a), Ratification
Argentina	24 Sep 2009	
Armenia	29 Sep 2009	
Azerbaijan	25 Sep 2009	
Belgium	24 Sep 2009	
Bolivia (Plurinational State of)	12 Feb 2010	
Bosnia and Herzegovina	12 Jul 2010	
Chile	24 Sep 2009	
Congo	25 Sep 2009	
Democratic Republic of the Congo	23 Sep 2010	
Ecuador	24 Sep 2009	11 Jun 2010
El Salvador	25 Sep 2009	
Finland	24 Sep 2009	

Gabon	24 Sep 2009	
Ghana	24 Sep 2009	
Guatemala	24 Sep 2009	
Guinea-Bissau	25 Sep 2009	
Italy	28 Sep 2009	
Kazakhstan	23 Sep 2010	
Luxembourg	24 Sep 2009	
Madagascar	25 Sep 2009	
Mali	24 Sep 2009	
Mongolia	23 Dec 2009	1 Jul 2010
Montenegro	24 Sep 2009	
Netherlands	24 Sep 2009	
Paraguay	6 Oct 2009	
Portugal	24 Sep 2009	
Senegal	24 Sep 2009	
Slovakia	24 Sep 2009	
Slovenia	24 Sep 2009	
Solomon Islands	24 Sep 2009	
Spain	24 Sep 2009	23 Sep 2010
Timor-Leste	28 Sep 2009	
Togo	25 Sep 2009	
Ukraine	24 Sep 2009	
Uruguay	24 Sep 2009	

Close Declaration